

No janvāra ir spēkā jaunais Pašvaldību likums. Tajā arī paredz, ka būs iedzīvotāju padomes un līdzdalības budžets, par kuru padomes lems.

Kas padomes veidos, kā un ko lems, par to aizvien gana daudz nezina. Tiek rīkotas diskusijas, izskan dažādi viedokļi. Likumā teikts, ka pašvaldības var veidot padomes, Valsts prezidents strikti uzsver, ka tas jā dara obligāti.

Administratīvi teritoriālā reforma daudz mainījusi. Vara attālinājusies, nezinām, ko tā dara, ko domā darīt mūsu pagastā – uzsver iedzīvotāji. Tā ir visā Latvijā. Dažs ar lepnumu stāsta, ka tagad viņa adresē ierakstīts lielā novada nosaukums, cits, to piemi-

not, aizvien samulst, jo saprot, ka zaudējis ko sev būtisku. Nejūtas piederīgs jaunajam novadam, nepazīst deputātus, nav pazīstamā, kam uzticēties, nav sajūtas, ka pašvaldībai svarīgas viņa intereses, ka pagasts nav aizmirsts.

Neziņa vairo neuzticēšanos, veido pārliecību, ka visu izlemj centrā, nav vērts pat runāt. Tiesa, pamazām vien iedzīvotāji laukos nāk kopā, lai spriestu par sava pagasta šodien un nākotni, tradīciju saglabāšanu, vietas uzturēšanu. Aizvien redzamāki kļūst darītāji. Var pat teikt, ka administratīvi teritoriālā reforma likusi sasparoties, lai atgādinātu – arī mēs esam lielajā novadā, neaizmirstiet par mūsu vajadzībām.

Kā labāk iedzīvotājiem

bas budžeta palīdzību plānot savu vajadzību īstenošanu, tas ir jā ļauj. Jau pagājušajā gadā par to runājām un cerējām, ka administrācija būs kaut ko vairāk darījusi. Kas izdarīts, mums informācijas nebija, tāpat kā par citiem jautājumiem, par ko tiek spriests domē. Iesniedzām lēmumprojektu Finanšu komitejā, to noraidīja, bet steidzīgi tapa otrs.

A. Mihaļovs: - Iesniedzām lēmuma projektu, lai to skatītu komitejā. Pirms tam bija aicinājums par kaut ko vienoties. Esmu pret vienošanos ārpus komitejām, komisijām, domes sēdēm. Uz komitejas sēdi bija tikai mūsu lēmuma projekts, domes sēdē parādījās otrs, kas nebija skatīts nevienā komitejā, kā to paredz lēmuma pieņemšanas procedūra. Arguments, kādu izteica, ka domes priekšsēdētājs ir tiesīgs iesniegt lēmumprojektu domes sēdē, attiecas uz ārkārtas sēdēm, bet tā bija kārtējā, kurā jāievēro noteiktā kārtība.

Neesmu ne pret grantu konkursu, ne līdzdalības budžeta finansējumu, bet tās ir dažādas formas. Grantu konkurss ir iedzīvotāju iniciatīvu atbalstam, bet līdzdalības budžetam iedzīvotāji uzraksta iesniegumu, tas arī viss. Pašvaldībai tas jāizvērtē, jāpieņem lēmums un jāīsteno.

Sajūta, ka otrs lēmuma projekts tapis tāpēc, ka ar rosinājumu pirmā bija nākusi opozīcija, kaut kas ātri bija jā dara pretī. Politiskā greizsirdība.

Uzskatu, lēmumu pieņēma, pārkaļķojot procedūru. Turklāt tas vēl nebija parakstīts, kad mājaslapā jau parādījās ziņa, ka iedzīvotājiem būs lielāka teikšana – paš-

valdība sāks līdzdalības budžetēšanu, stiprinās kopienas.

A. Egliņš – Eglītis: - Nepiekrītu, ka nebija mēģinājuma vienoties. Sešu deputātu priekšlikums bija līdzdalības budžetam šogad atvēlēt 145 tūkstošus eiro. Par to tika runāts Finanšu komitejā, kur bija priekšlikums pārskatīt līdzdalības budžeta finansējumu šim gadam. Likums paredz, ka pašvaldības līdzdalības budžetu sāk īstenot ar 2025. gadu. Finanšu komitejā tas netika saklausīts. Vairākkārt gan komitejā, gan domes sēdē uzsvēru, ka tā ir opozīcijas deputātu lieliska iniciatīva. Bet ir bezatbildīgi paņemt no budžeta 145 tūkstošus eiro un iesaldēt, ja zinām, ka tos neizmantos.

L. Šāvējs: - Nauda nepazustu, to var pārvirzīt uz nākamo gadu. Arī sēdē teicu, ka to var piešķirt, kad sāk īstenot projektus, jo būs arī tādas iniciatīvas, kuras nevarēs realizēt dažos mēnešos. Piemēram, ja nepieciešama būvātļauja.

A. Egliņš – Eglītis: - Līdzdalības budžets ir viena no iespējām, ko var piedāvāt pašvaldība. Deputātiem komitejā vienprātības nebija, tika gatavots paralēls lēmuma projekts.

Līdzdalības budžets ir jaunums, nepieciešama sagatavošanās, jāizstrādā saistošie noteikumi, kas jau top. Kopienas fonds ir kas līdzīgs, kā vairākās pašvaldībās bija projektu konkurss "Sabiedrība ar dvēseli".

- Komitejā bija diskusijas, par ko?

A. Egliņš – Eglītis: - Par naudu.

L. Šāvējs: - Jā. Par to, ka līdz-

dalības budžetam jābūt, nav jautājumu. Ja pašvaldība strādā iedzīvotāju interesēs, tad jā dara viss, lai iedzīvotājs saprastu, kā paredzēto naudu izmantot. Ir svarīgi sakārtot jautājumu par iedzīvotāju padomēm.

Vietējo kopienu aktivizēšana šobrīd ir ļoti svarīga. To var darīt no augšas, bet rezultāta nebūs, ja iedzīvotājiem neradīsies interese. Laukos daudziem ir sajūta – mēs neko nevaram, tāpat nolems, atņems, izdarīs un neviens neprasis. Svarīgi, lai cilvēki nāktu kopā, būtu ieinteresēti, tad arī no nāktu līdz iedzīvotāju padomēm.

Turklāt vienā lēmuma projektā nevar ietvert līdzdalības budžetu un grantu konkursu, jo gan īstenošanas formas dažādas, gan vērtēšanas kritēriji, arī finansējuma izmantošanas pārbaude.

A. Mihaļovs: - Pieņemtajā lēmuma projektā viss sajaukts vienā katlā, nevar saprast, kas uz ko attiecas. Tas vienkārši ir nekorekti. Šie jautājumi domē jāizskata citādi un citādi jāīsteno.

- Kādi būtu ieguvumi, ja pieņemtu opozīcijas lēmuma projektu, un kādi zaudējumi tagad?

A. Mihaļovs: - Vispirms tiktu ievērota procedūra un lēmums būtu tikai par līdzdalības budžetu. Ja tas tiktu īstenots, novads būtu gatavāks 2025. gadam, kad līdzdalības budžets būs obligāts. Līdzdalība skan labi, bet pieņemtais lēmums ir birokrātiski smags, iedzīvotājam tajā grūti iedziļināties. Cilvēks vispirms vērtē, vai tas attiecas uz viņu, ko var izdarīt un kas jā dara. Lēmuma struktūra, protams, ir likumā noteikta, bet,

Kad reforma attālina varu

Aizvien vairāk tiek runāts par iedzīvotāju iesaisti efektīvākai līdzdalībai pašvaldības lēmumu pieņemšanā, par atklātību. Jo tālāk lēmējvara, jo mazāk iespēju zināt, ko tā lem. Katru interesē tas, kas attiecas uz viņu. Bieži dzirdēts, ka kāda ziņa no pašvaldības nav sasniegusi tos, kam tā svarīga. Kāpēc tā lemts, skaidrojuma nav. Tā zūd pats svarīgākais – uzticēšanās. Tai ir liela nozīme, lai cilvēki kaut kur iesaistītos. Pētījumi rāda, ka pamatā cilvēki uzticas savai ģimenei un tiem, kurus kaut reizi redzējuši. Uzticēšanās ir pirmais, lai iedzīvotāji būtu gatavi darboties padomēs. Vietējo kopienu aktivitātes trūkums var būt šķērslis padomes izveidošanai.

Iedzīvotāju padomes tiks ievēlētas. Kā, tas vēl nav skaidrs, tāpat kā tas, cik to, piemēram, būs Cēsu novadā. Tas, ko padomes drīkstēs darīt, jeb to kompetence likumā definēts. Bet ir vēl kas gana būtisks - kas būs tie, kuri veiks šo brīvprātīgo darbu un būs gatavi strādāt padomēs. Laukos aktīvie iedzīvotāji jau tā ir aizņemti gan ikdienas darbā, ģimenē, gan iesaistījušies sabiedriskajā dzīvē. Vai viņiem būs laiks uzņemties atbildību darboties arī iedzīvotāju padomē, sekot līdz pašvaldības darbam, piedāvātājam iespējām un par to stāstīt iedzīvotājiem. Tāpat pārzināt vietējo iedzīvotāju vajadzības un problēmas, lai informētu pašvaldību. Būt ziņošanai starpniekam.

"Negribētu iedzīvotāju padomju lomu pārslēgt. Tiek uzsvērts, ka sabiedrība maz ie-

saistās, bet arī līdz šim tāda iespēja ir bijusi. Likums neko nemainīs, jo cilvēki paliek tie paši. Ja ir abpusēja – pašvaldības un iedzīvotāju - ieinteresētība, nav svarīgi, kāds būs sadarbības instruments. Likums palīdzēs, bet neradīs jaunas iespējas. Katrā pašvaldībā situācija ir cita. Ir pašvaldības, kur līdzdalības instrumenti darbojas," viedokli paudis vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs Māris Sprindžuks un uzsvēris, ka jaunais likums veicinājis diskusiju par sabiedrības iesaisti un varbūt kādu, kam līdz šim trūka motivācijas, rosinās iesaistīties.

Ministrs arī atzīst, ka tas ir izaicinājums. "Tās ir reformas sekas, un jādomā, lai arī tie, kuri nedzīvo novadu centros, justos labi, līdzvērtīgi. Domju deputātu ziņā, kā to nodrošināt. Jāveido loģiski atbalsta risinājumi un jā ļauj katram pagastam un pilsētai attīstīties, lemsana vairāk jāuztic vietējiem iedzīvotājiem. Viegli pateikt, grūti izdarīt. Reforma liek vairāk ieklausīties, centru ir mazāk, ne visur deputāti no visiem iepriekšējiem novadiem," atzinis ministrs.

Līdzdalības budžets – pašvaldības budžeta nauda sabiedrības ierosinātiem teritorijas attīstības projektiem. Tos ieteiks iedzīvotāji, bet īsteno pašvaldība. Katrā pagastā savas vajadzības, bet, kuros šī nauda tiks ieguldīta, lielā mērā atkarīgs no iedzīvotāju ieinteresētības un arī iedzīvotāju padomēm. Cik administratīvās vienības jeb pagasti veidos vienu padomi, to lems dome, bet kas tajā būs pārstāvēti, atkarīgs no iedzīvotāju ieinteresētības un uzticēšanās savējiem.

UZZIŅAI

IEDZĪVOTĀJU PADOME

Konsultatīva institūcija, ko pašvaldība var izveidot vietējo kopienu iedzīvotāju interešu pārstāvēšanai un pašvaldības teritorijas attīstībai.

Padomes loceklis:

- ✓ ≥ 16 gadu
- ✓ Latvijas vai tāds ES dalībvalsts pilsonis, kas pastāvīgi uzturas Latvijā

✓ nav domes deputāts, pašvaldības izpilddirektors vai viņa vietnieks

Padomes vēlētais:

- ✓ ≥ 16 gadu
- ✓ Latvijas vai tāds ES dalībvalsts pilsonis, kas pastāvīgi uzturas Latvijā

✓ atbilstība pašvaldības noteiktiem kritērijiem attiecībā uz dzīvesvietu vai īpašuma piederību (ja noteikti)

Paredzēts, ka padomes ievēl reizi četros gados, vēlēšanas rīko dome.

IEDZĪVOTĀJU PADOME

Iedzīvotāju padomes kompetencē ir jautājumi, tai skaitā iespēja iesniegt domes lēmuma projektu,

kas skar attiecīgās teritorijas iedzīvotāju intereses un izriet vismaz no šīm pašvaldības funkcijām:

- ✓ teritorijas labiekārtošana un sanitārā tīrība,
- ✓ kultūras piedāvājums un atbalsts kultūras norisēm,
- ✓ sekmēt un atbalstīt saimniecisko darbību.

Dome ir pienākums noskaidrot padomes viedokli, pirms pieņemt lēmumu par izmaiņām minēto pašvaldības funkciju izpildes kārtībā, ja tās var skart padomes darbības teritorijas iedzīvotāju intereses.

Avots: Pašvaldību likums

Lappusi sagatavoja SARMĪTE FELDMANE

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild projekta īstenošanās izdevniecība SIA "Cēsu Druva".

Deputātiem mērķis viens, risinājumi atšķiras

lai iedziļinātos, ja vēl tā samudzināts, jābūt zināšanām.

L.Šāvējs: - Tās ir divas dažādas lietas, ko nevar jaukt kopā. 20 tūkstoši eiro līdzdalības budžets, tikpat Kopienas fondam. Grūti saprast, kas kam - sajukums, kas radīts steigā.

Atis Eglīns - Eglītis: - Katram finansējumam būs savi nolikumi un konkursi. Likums skaidri pasaka, ka nepieciešami saistošie noteikumi par līdzdalības budžetu. Tie top. Kopienas fondam savi noteikumi, tie ir izpildītājiem ziņā. Nedomāju, ka sabiedrībā būs apjukums, jo konkursi tiks izsludināti dažādos termiņos.

Bet galvenie zaudējumi būtu, paredzot budžetā naudu, kas netiks izmantota.

- Daudziem pazīstamais iedzīvotāju iniciatīvu projektu konkurss "Sabiedrība ar dvēseli" turpmāk būs Kopienas fonds?

Atis Eglīns - Eglītis: - Jā. Pērn tam bija atvēlēti 15 100 eiro, bet tika izmantoti 5100 eiro. 33 procenti no pieejamā finansējuma.

- Iespējams, vainojama birokrātija, konkurss tika izsludināts vasarā, kad, īpaši laukos, citas aktualitātes.

Atis Eglīns - Eglītis: - Jāvērtē, kā pašvaldība var samazināt birokrātiju, arī konkursa izsludināšanas laiks.

L.Šāvējs: - Reforma un kovids ir mazinājis iedzīvotāju kopā nākšanu, un daudzviet ieinteresētība ir minimāla. Līdz ar pašvaldības attālināšanos iedzīvotājiem trūkst informācijas. Ja agrāk pašvaldības darbinieki, deputāti stās-

tija, skaidroja, rosināja, iedrošināja izmantot iespējas, tagad nav, kas to dara. Un apvienību pārvaldniekiem ir citi pienākumi.

- Kā ar deputātu pieejamību? Likums paredz, ka jābūt iespējai klausīties komiteju sēdes.

Atis Eglīns - Eglītis: - Tehnoloģiski jāsakārto atsevišķas lietas, lai komiteju sēdes varētu klausīties. Ja ir interese, ieraksts tiek nosūtīts uz e-pastu. Ar laiku ieraksti būs mājaslapā.

A.Mihaļovs: - Nesaprotu. Domes sēdēm var nodrošināt tiešraides un ierakstus, bet komiteju sēdēm ne, kaut tās notiek vienā telpā, kur atrodas viens un tas pats aprīkojums, strādā tie paši darbinieki. Tie, kuri skatās domes sēdes, bieži vispār nesaprot, par ko tiek lemts. Viss ātri - jautājums izskatīts komitejā, jautājumi ir, nav, par, pret. Bet, lai iedzīvotāji saprastu, netiek sniegts nekāds priekšstats.

- Kā norit diskusijas par iedzīvotāju padomēm?

Atis Eglīns - Eglītis: - Tā ir Valsts prezidenta iniciatīva. Taču padomes modelis ņemts no Šveices, kur pašvaldību funkcijas ir citas. Pēc tā, kas paredzēts padomēm, zināmā mērā tiek dublēta dome. Skaidro - padomes vajadzīgas, jo deputāti nepārstāv visu iedzīvotāju intereses, bet grūti to pieņemt, jo katrs deputāts pārstāv visus iedzīvotājus. Likumdevējs iedzīvotāju padomes padarījis birokrātiskas, jo tās ievēl. Kad padome ievēlta, tā sāk darbu atbilstoši kompetencei. Priekšā ir diskusija, cik novadā būs iedzīvotāju padomju un kāds to pārklā-

jums.

L.Šāvējs: - Tā tas notiek, ka pārņemam kādas prakses un neizanalizējam. Taču iecere ir laba un vajadzīga. Cēsu novada domē deputāti ir no visiem bijušajiem novadiem un ir zinoši, izprot problēmas. Iedzīvotāju padomes nepieciešamas, lai novada vadībai veidotu izpratni, vienalga - par skolu, teritorijas labiekārtošanu pagastā -, lai problēma tiek sadzirdēta un risināta.

- Ko darīt iedzīvotājiem, ja viņi negrib būt aktīvi un ir apmierināti savā neapmierinātībā?

A.Mihaļovs: - Nekad visi nebūs aktīvi. Jauniešiem enerģijas vairāk, pensionāriem laika. Pozitīvais, ka ideja mērķēta uz konkrēto vietu, centri ir attālināti, un nevar prasīt, lai domes vadība katru nedēļu brauc uz kādu pagastu. Ne visu var pārredzēt, tāpēc svarīgi ir iedzīvotāju viedokļi. Ja uzraksta iesniegumu, svarīgākais, lai tas nepazūd.

L.Šāvējs: - Jārosina nākt kopā, tad, pie galda sēžot, dzerot tēju, arī rodas idejas. Administratīvi teritoriālā reforma bija vēsta uz centralizāciju. Ir jābūt kādam, kurš pārzina vietējās problēmas, iedzīvotāju vajadzības.

A.Mihaļovs: - Ja iedzīvotāji redzēs, ka viņu idejas vismaz izvērtē, daudzas lietas mainīsies. Saprotams, ne jau viss gūs atbalstu, bet izskaidros, kāpēc to nevar īstenot. Tas arī kalpos novada attīstības plānu izstrādē.

A. Eglīns - Eglītis: - Problēma ir valstiskās demokrātijas īstenošana. Jādomā, kāpēc tik

maz iedzīvotāju aizgāja uz vēlēšanām, kā viņus ieinteresēt. Iedzīvotāji neiet uz vēlēšanām, bet veidojam vēlētas iedzīvotāju padomes. Pagastos veidojas iedzīvotāju kopas, cilvēki saka, ka viņi nevēlas būt kāda institūcija, bet grib un ir gatavi darboties savā pagasta attīstībai.

- Ja lēmuma projekts pirms apstiprināšanas būtu parādīts NVO vai kopienas aktīvistiem, tas būtu iznācis saprotamāks?

Atis Eglīns - Eglītis: - Manuprāt, viss ir saprotams, ko šogad pašvaldība plāno izdarīt. Novadā ir vairāk par simts NVO, dažāda aktīvāka, cita ne.

- Deputātiem vajag savu reizi citam citu uzklaut. Strādājiet taču iedzīvotāju labā.

A. Eglīns - Eglītis: - Runājam par vienu, pamatideja kopēja. Piekrītu, ka ir varas attālinātība, bet daba nepaliek tukša, sadarbība ar kopienām, iedzīvotāju padomēm šo plaisu var mazināt. Sabiedrības iesaiste, arī pateicoties tehnoloģijām, paver iespējas.

L.Šāvējs: - Iedzīvotājiem jāsaprot, ka daudzas lietas var atrisināt paši, bet tikai nākot kopā, izsakot viedokļus, diskutējot, darot. Nedrīkst aizmirst lokālpatriotismu un savas vietas identitātes stiprināšanu.

A.Mihaļovs: - Katru lēmuma projektu vērtēju - vai tas noderīgs visā novadā. Balsojumam jābūt iedzīvotāju interesēs un novada attīstībai. Neapvainojos, ja citi balso citādi. Nedrīkst būt obligāto balsojumu, kā tas ir Saeimā, tagad arī domē.

A. Eglīns - Eglītis: - Aiz-

vien notiek izlīdzināšanās, kompromisu meklēšana. Tas ir tas sašķērtākais.

Lai nodrošinātu vietējo kopienu iedzīvotāju interešu pārstāvību un pašvaldības teritorijas attīstību, veicinot iedzīvotāju savstarpējo sadarbību un sašķaņotu rīcību kopējam labumam, pašvaldībā var izveidot konsultatīvas pašvaldības institūcijas - iedzīvotāju padomes.

Pašvaldība līdzdalības budžetu izmanto, lai veicinātu pašvaldības administratīvās teritorijas iedzīvotāju iesaisti teritorijas attīstības jautājumu izlemšanā, ievērojot šā likuma prasības. Par līdzdalības budžeta izlietojumu lemj pašvaldības administratīvās teritorijas iedzīvotāji.

Dome gadskārtējā pašvaldības budžetā paredz finansējumu līdzdalības budžetam vismaz 0,5 procentu apmērā no pašvaldības vidējiem viena gada iedzīvotāju ienākuma nodokļa un nekustamā īpašuma nodokļa faktiskajiem ieņēmumiem, kas tiek aprēķināti par pēdējiem trim gadiem.

(Pašvaldību likums)

LĪDZDALĪBAS BUDŽETS

No 2025.gada pašvaldība gadskārtējā budžetā paredz finansējumu līdzdalības budžetam vismaz 0,5% apmērā no vidējiem IIN un NĪN ieņēmumiem, kas tiek aprēķināti par pēdējiem trim gadiem. Izlieto sabiedrības ierosinātiem teritorijas attīstības projektiem, kas paredz: > ieguldījumu pašvaldībai piederošā īpašumā, > ieguldījumu citai personai piederošā īpašumā, lai īstenotu pašvaldības autonomās funkcijas vai brīvprātīgās iniciatīvas, > citu pašvaldības rīcību, kuras rezultātā tiek uzlabota pašvaldības autonomo funkciju vai brīvprātīgo iniciatīvu īstenošana.

Avots:
Pašvaldību likums

Padomes jāievēl. Vēlēšanas - demokrātijas pamats

Likumā paredzēto, ka pašvaldībās jāveido iedzīvotāju padomes, rosināja Valsts prezidents Egils Levits. "Administratīvi teritoriālās reformas īstenošanas laikā ierosināju, ka vietējām kopienām jā-saglabā tiesības pašām tieši ievēlēt savus priekšstāvjus, kas, pirmkārt, varētu pārstāvēt vietējās kopienas intereses saziņā ar pašvaldību un, otrkārt, paši izlemt lokālas nozīmes jautājumus, kas skar šīs vietējās kopienas intereses. Šāds mehānisms bija nepieciešams, lai nepieļautu nomaļu efektu veidošanos lielākās pašvaldībās un saglabātu vēlēšanu interešu pārstāvniecību maksimāli tuvu pašām vietējām kopienām," komentāra par Pašvaldību likuma 58.pantu skaidro Valsts prezidents.

Diskusijā "Sabiedrības iesaistes iespējas pašvaldības darbā. Jaunais Pašvaldību likums", kurā piedalījās gan pašvaldību un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, gan nevalstisko organizāciju un aktīvo iedzīvotāju kopu pārstāvji,

E.Levits atgādināja, ka pašvaldības ir Latvijas demokrātijas sastāvdaļa un demokrātija pašvaldībās ir vēlēšanas. Likums noteikti veicinās demokrātiju, jo dod iedzīvotājiem iespēju līdzdarboties ne tikai reizi četros gados, bet nepārtraukti.

"Novadi kļūvuši lielāki. Piemēram, mazpilsētās gadsimtiem bija savas pilsētu valdes, vienmēr demokrātiski vēlēta vietējā vara vēl pirms Latvijas valsts dibināšanas. Un tagad tur tās vairs nav. Ja es dzīvotu mazpilsētā, justos apdalīts. Tam ir jēga, kāpēc cilvēki vēl savu pārstāvniecību. Ar vietējo kopienu socioloģijā saprot mērogu, kur cilvēki var aiziet ar kājām. Tā ir fiziskā, ne virtuālā kopiena. Šie cilvēki atrodas vienā vietā, te dzīvo un veido kopienas. Šķiet nepieņemami, ka mazpilsētā, pagastā nav pārstāvniecības, kas lemtu par vietējiem jautājumiem. Tas bija principiāls jautājums. Izstrādājot likumu, ministrijas uzstādījums bija inženiertehniskais - ir ceļi, var optimizēt. Piesaistes elements inženiertehniskajā plānā netika ņemts vērā.

Demokrātija ietver arī piesaisti. Tā vietējām kopienām vienmēr bijusi.

Uzskatu, ka iedzīvotāju padomes jāveido obligāti. Cits jautājums ir padomju kompetence. Jāprot visus uzdevumus salikt pareizos plauktiņos. Ir vietējā līmeņa uzdevumi, jautājumi, kas skar tikai tos, kas dzīvo tuvumā, un citus tie neinteresē. Padomes ziņā lemt, cik tas svarīgi iedzīvotājiem. Tad ir novada līmenis, tad reģionālie jautājumi, nacionālie, tad ES un globālie. Katrs cilvēks patiesībā ir iesaistīts visos sešos līmeņos. Ir būtiski demokrātiski risināt vietējos jautājumus, un tādi būs vienmēr. Svarīgi, ka padomes tiek institucionalizētas un nav atkarīgas tikai no dažiem cilvēkiem. Pret to bija diezgan liela pretestība.

Iedzīvotāju padomēm jābūt vēlētam. Interesu grupa arī pieder demokrātijai - ir kopīgas intereses, kuras pārstāv un aizstāv. Citai grupai pretējas. Tas ir normāli. Bet interešu kopa var runāt savā vārdā, toties padome ir likumīga runāt iedzīvotāju vārdā, jo tā ir vēlēta. Ar to tā at-

šķiras no draugu un interešu grupas. Demokrātija bez vēlēšanām nav iedomājama arī vietējā līmenī.

Turpmākais atkarīgs no tā, kā katra pašvaldība ieviesīs jauno, cik prasmīgi izmantos likumā noteikto un cik motivēti būs vietējie iedzīvotāji, kā prātīs izmantot tiesības, kas dotas. Iedzīvotāju padomju efektivitāte ir cieši saistīta ne vien ar vietējo iedzīvotāju, bet arī pašvaldības vadītāju ieinteresētību šo līdzdalības institūciju darbībā. □

Lappusi sagatavoja
SARMĪTE FELDMANE

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild projekta īstenošanas izdevniecība SIA "Cēsu Druva".